

ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה

שם הקורס : יסודות המרקם והצורה א'
Fundamentals of Musical Styles and Forms I

שנתי, תשע"ו

שו"ת, 4 ש"ס

שם המרצה: ד"ר ענבל גוטר
טלפון: 0547820789

דואר אלקטרוני: iguter@research.haifa.ac.il

שעות קבלה

ה', 14:30-16:00

לפי תאום מראש בטלפון/דוא"ל

תאור הקורס

מטרת הקורס הדו-שנתי להקנות מיומנויות בסיסיות בכתיבה, נגינת בס מסופרר, אילתור על-פי מודלים וניתוח יצירות בסגנונות שונים של המוזיקה הטונאלית המסורתית. לצד היכרות עם תורת הצורות ועם כללי יסוד בקונטרפונקט והרמוניה יושם דגש על היחס בין אנליזה לאינטרפרטציה ועל פרספקטיבות יצירתיות לביצוע המוזיקלי. בשנה הראשונה יתמקד הקורס ביסודות ההרמוניה ובמבוא לניתוח.

The two-year course is aimed at developing basic skills in writing, figured bass realization, model-based improvisation and analysis of works in various traditional tonal styles. Students will acquire a basic command of counterpoint and harmony as well as knowledge of musical forms. Special attention will be given to issues of analysis and interpretation and to creative perspectives on musical interpretation. The first year will focus on fundamentals of harmony as well as an introduction to music analysis.

דרישות הקורס

נוכחות בשיעורים, השתתפות פעילה בכיתה, הגשה סדירה של תרגילים בכתיבה, ניתוח ונגינה, עמידה במבחן סמסטריאלי ומבחן שנתי בכתב, מבחן מעשי שנתי (בהתאם למידת ההתקדמות) ועבודת גמר שנתית.

דרישות קדם

ההשתתפות בקורס יסודות המרקם והצורה א' מותנית בשליטה במונחי יסוד מוזיקליים. רשימת המונחים ללימוד עצמי מופיעה בהמשך מסמך זה. השליטה במונחים אלה תיבדק בתחילת שנת הלימודים.

מרכיבי הציון הסופי

50% מבחנים ועבודת גמר, 50% הגשת תרגילים שבועיים והשתתפות פעילה בכיתה.

בחינה

המבחן הסמסטריאלי ומבחן הגמר יכללו מטלות הירמון וניתוח בכתב. מבחן הגמר יכלול מרכיב מעשי בנגינה (בהתאם למידת ההתקדמות בקורס).

נושאי הקורס (נתון לשינויים)

כללי יסוד בהרמוניה (קוד טונאלי, אקורדים, היפוכים ופונקציות, קדנצות, תנועות הרמוניות, צלילים זרים), כללי יסוד בהולכת קולות, אילתור וכתבת קישוטים בסגנונות שונים, תורת המטריקה והפיסוק המוזיקלי, הירמון בסיס מסופררים ובלתי מסופררים בארבעה קולות, מבוא למסורת הפרטימנטו האיטלקית ותרגול סכמות בסיסיות: "חוקי האוקטבה", סכמות קדנציאליות, טיפול בדיסוננסים והשהיות וכו', נגינת מהלכים הרמוניים סטנדרטיים ובס מסופרר, מבוא לתורת המודולציה ומודולציות דיאטוניות, מבוא לניתוח הרמוני והיכרות כללית עם שיטות ניתוח מקובלות, אימון בניתוח משמיעה, ניתוח מבחר יצירות מתקופת ההרמוניה הטונאלית.

רשימת ספרות (נתון לשינויים)

I. Sadai, *Harmony in its Systemic and Phenomenologic Aspects* (Jerusalem: Ed. Yanetz, 1980).

S. Kostka & D. Payne, *Tonal Harmony* (New York etc.: McGraw-Hill, 1995).

ביבליוגרפיה נוספת תימסר במהלך הקורס.

רשימת מונחי יסוד במוזיקה ללימוד עצמי

לקראת לימודיכם בקורס יסודות המרקם והצורה א' הינכם נדרשים לשלוט בשורה של מונחי יסוד במוזיקה, הנמצאים בשימוש שוטף בקורס ומהווים תשתית חשובה ללימודי המוזיקה ברמה הנדרשת בביה"ס. היכרותכם עם המונחים תיבדק במסגרת בוחן בכתב בתחילת שנת הלימודים (במסגרת השיעור השני של הקורס). בבוחן זה תתבקשו להגדיר מבחר מתוך רשימת המונחים המפורטת לעיל.

רבים מן המונחים מוסברים בחוברת "תיאוריה של המוזיקה לתלמידי תיכון", הניתנת להורדה בחינם מאתר משרד החינוך והתרבות בלינק הבא:

<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/A943545F-7DD8-4AF9-92A4-4656EDC8063D/118773/TheBookU.pdf>

הסברים מפורטים יותר בשפה האנגלית ניתן למצוא באתר האינטרנט של אנציקלופדיית המוזיקה של גרוב (<http://www.oxfordmusiconline.com>). ניתן להתחבר לאתר זה מכל מחשבי אוניברסיטת ת"א.

להלן מונחי המוזיקה ללימוד בחלוקה לפי נושאים:

1. מושגי יסוד כלליים בתיאוריה של המוזיקה :
- א-קאפלה (a capella)
 - אוניסון (unison)
 - אלה-ברווה (alla breve)
 - אקוסטיקה (acoustics)
 - אקורד (chord)
 - אקורד משולש (triad)
 - ארטיקולציה (articulation)
 - בס מסופרר, בסו קונטינואו (basso continuo, figured bass)
 - דואולה (duplet)
 - דואט (duet)
 - דומיננטה (dominant)
 - דינאמיקה (dynamics)
 - דיסוננס (dissonance)
 - הרמוניה (harmony)
 - הומופוניה (homophony)
 - טוטי (tutti)
 - טונאליות (tonality)
 - טוניקה (tonic)
 - טמפו (מפעם) (tempo)
 - טריו (trio)
 - טריולה (triplet)
 - ליברטו (libretto)
 - מודולציה (modulation)
 - מודוס (mode)
 - מוזיקה קאמרית (chamber music)
 - מוטיב (motif)
 - חד קוליות (מונופוניה) (monophony)
 - מלודיה (melody)
 - מנעד, דיאפאזון (range, e.g. vocal range, ambitus)
 - מעגל הקווינטות (cycle of fifths)
 - מקצב, ריתמוס (rhythm)
 - משקל, מטרומ (meter)
 - סוב-דומיננטה (subdominant)
 - סולם (key, scale), סולם דיאטוני (diatonic scale), סולם טונים שלמים (whole tone scale),
 - סולם כרומטי (chromatic scale), סולם מזוריי (major mode), סולם מינורי (minor mode),
 - סולם פנטטוני (pentatonic scale)
 - סינקופה (syncope, syncopation)
 - סקוונצה הרמונית/מלודית (harmonic/melodic sequence)
 - עמעם, סורדינו (mute, sordino)
 - פעמה (beat)
 - פרזה מוזיקלית (musical phrase)

צליל עילי (overtone)
 קדמה (upbeat)
 קונטרפונקט (counterpoint)
 קונסוננס (consonance)
 רב-קוליות (פוליפוניה) (polyphony)
 תזמור (orchestration)

2. סימני יסוד בתיווי המוזיקלי :

מפתחות מודרניים ועתיקים (old and modern clefs)
 סימני חזרה ו"ניווט" בטקסט המוזיקלי (repetition and orientation signs)
 פרמטה (fermata)
 ערכים רתמיים (rhythmic values)
 הפסקות (rests)
 סימני היתק (accidentals)
 פרטיטורה (score)
 טריל (trill)
 טרמולו (tremolo)
 מורדנט (mordent)
 סימני פדל (pedal)
 סימן גליסנדו (glissando)
 סימן ארפגיו (arpeggio)
 סימוני קשתות (up-bow, down-bow)
 קשת מאריכה (tie)
 סימני ארטיקולציה (articulation signs)

3. מבחר הוראות ביצוע, הבעה, עוצמה, טמפו, ארטיקולציה וקישוטים :

אד ליביטום (ad libitum)
 אדגיו (Adagio)
 אלרגנדו (allargando)
 אלגרו (Allegro)
 אלגרטו (Allegretto)
 אנדנטה (Andante)
 אצלרנדו (accelerando)
 ארקו (arco)
 דימינואנדו (diminuendo), דקרשצ'נדו (decrescendo)
 טנוטו (tenuto)
 לגאטו (legato)
 לרגו (Largo)
 לרגטו (Larghetto)
 מודראטו (Moderato)
 מצו-פורטה (mezzo forte)
 מצו-פיאנו (mezzo piano)
 מרקטו (marcato)

סוסטנטו (sostenuto)
 סטקטו (staccato)
 ספורצנדו (sforzando)
 פורטה (forte)
 פורטיסימו (fortissimo)
 פורטמנטו (portamento)
 פיאנו (piano)
 פיאניסימו (pianissimo)
 פיציקאטו (pizzicato)
 פרסטו (Presto)
 פרסטיסימו (Prestissimo)
 קרשנדו, קרשצינדו (crescendo)
 רובאטו, טמפו רובאטו (rubato)
 ריטנוטו/ריטרדנדו (ritardando/ritenuto)

4. כלים וגופים מוזיקליים סטנדרטיים (יש להכיר את הכלים הסטנדרטיים בכל קטגוריה):
 כלי מיתר (במובן של: כלי קשת (bowed string instruments))
 כלי נשיפה מעץ (woodwind instruments)
 כלי נשיפה ממתכת (brass instruments)
 כלי הקשה (percussion instruments)
 כלי פריטה (plucked string instruments)
 כלי מקלדת (keyboard instruments)
 סוגי קולות (vocal types and ranges): סופרן, מצו-סופרן, אלט, קונטרה-טנור, טנור, בריטון,

בס
 תזמורת סימפונית (symphony orchestra)
 תזמורת קאמרית (chamber orchestra)
 מקהלה אורטורית (oratorio choir)
 מקהלה קאמרית (chamber choir)

5. צורות מוזיקליות סטנדרטיות:

אופרה (opera)
 אורטוריה (oratorio)
 אלמנד (allemande)
 אריה (aria)
 בלט (ballet)
 גייג (gigue)
 ולס (waltz)
 כוראל (chorale)
 ליד, שיר אמנותי (Lied, art song)
 מארש (march)
 מוטט (motet)
 מיסה (mass)

מנואט (minuet)
נושא וואריאציות (theme and variations)
סוויטה (suite)
סונטה (sonata)
סימפוניה (symphony)
סקרצו (scherzo)
סרבנד (sarabande)
סרנדה (serenade)
פוגה (fugue)
פרלוד (prelude)
קודה (coda)
קונצ'רטו (concerto)
קונצ'רטו גרוסו (concerto grosso)
קורנט (courante)
קנון (canon)
קנטטה (cantata)
רציטטיב (recitative)